

un 'tramway' a l'Odeón

París

Oscar Caballero

Tennessee Williams.

El xarampió de la segona meitat del segle xx, apoderar-se d'una peça o autor cèlebres per a desfigurar-la, en nom de la creativitat, perdura deu anys després d'haver canviat de centúria. La prova: el treball de Wajdi Mouawad (adaptació?) i de Krzysztof Warliwowski, director escènic, per a desnaturalitzar –en versió naturalista ja hi és!– *Un tramvia anomenat desig*. Al cap de tres hores, Renata Jett entona *Qualsevol nit pot sortir el sol*. Sisa i Tennessee Williams? Per què no? També canta *Common people*, *Follow me* y *All by myself*, per a puntuar un text truffat de cites. Al l'original de Williams s'hi afegeixen fragments de la seva pròpia autobiografia *Memòries d'un vell cocodril*; *Correspondència* (Flaubert); *La Dama de les Camèlies* (Dumas); *Bestiaire du Coquillage* (Claude Roy); *Evangelis segons Sant Mateu*;

Salomé (Wilde); *El Banquet* (Plató); *La Jerusalem alliberada* (Tasso); *Èdip* (Sòfocles). Sense oblidar un text del finat Caricato Coluche, ni una entrevista a Eartha Kitt! Prodigis del teatre subvencionat!

A l'escamoteig de Williams –Warliwowski ho ha titulat *Un tramway*– s'hi ha de sumar un dramaturg (Piotr Gruszcynski) i un abundant staff tècnic extern (28 noms) i el treball dels tallers del teatre de l'Odeón, més un altre taller extern per a realitzar tots els decorats. Més tot l'equip tècnic de la plantilla del teatre.

Perquè el polonès Andrzej Chyra interpretés Stanley en francès va fer falta un *coach*. I una traductora de polonès. Ah! dos dobles de llums, per a les estrelles. O l'enregistrament de cinc músics polonesos, amb el seu respectiu realitzador. En

fi, “la senyoreta Huppert va ser vestida per les cases Yves Saint Laurent i Christian Dior”. Curiós, sense res de tot això, 63 anys enrere, al Barrymore Theater, a Elia Kazan li va bastar amb la tensió, la força teatral i literària de Williams i la interpretació del novíssim Marlon Brando i de Jessica Tandy (reemplaçada en el film, de 1951, per Vivien Leigh) per a obtenir mitja hora d'aplaudiments a l'estrena. Posat a gastar diners, Warliwowski hauria d'haver contractat espectadors. Els de l'estrena parisenca –un, a les dues hores i mitja, va cridar “pietat!”– el van xiular. Pregunta de la crítica: “quin sentit té desempolsar una obra, mite de llibreries, teatres i cinemes, per a quedar-se només amb l'excusa?”. Un tramvia que descarrila (*Figaro*), o que accelera, fins al buit (*Le Monde*), en síntesi. El pitjor –subratlla la crítica– és que enfront de la comparança, el Williams del *Tramvia anomenat desig* o del *Zoo de Cristall*, entra nua més teatralitat, més intensitat, més emoció que Warliwowski amb els seus enormes pressupostos sense risc. I si la crítica aplaudeix el desplegament d'Isabelle Huppert, matisa que es tracta més aviat d'una demostració de recursos; la cuina del treball d'actor, la mecànica del qual ha de quedar entre bastidors. D'acord, Molière va agafar el personatge de Tirso de Molina per al seu *Don Joan*. Però les comunicacions no eren el que són. Ni el concepte d'autor, ni el nombre d'alfabetitzats o espectadors potencials d'una estrena, es poden comparar als actuals. Cap de companyia, Molière buscava un arquetip i el va trasplantar. Blanche du Bois, sense el seu context de personatge pertanyent a una burgesia del sud ja decadent, queda en el que Huppert interpreta: una esquizofrènica. Conscient dels perills de manipulació..., Samuel Beckett va codificar al detall la posada en escena de les seves peces. Ingenu, creia en el concepte d'autor. Afortunadament per al teatre, el seu editor Jérôme Lindon, i avui la seva filla, va vetllar perquè les seves indicacions fossin respectades. —